

WILLEM DE MÉRODE

RUISCHENDE
BAMBOE

RUISCHENDE BAMBOE

Van Willem de Mérode verscheen bij de Uitgever:

DE OVERGAVE

DE DONKERE BLOEI

DE LICHTSTREEP

DE VERLOREN ZOON

DE STEILE TOCHT

KRINGLOOP

DOODENBOEK

DE WILDE WINGERD,

bloemlezing uit het werk van Willem de Mérode, samengesteld
en ingeleid door Roel Houwink.

GEESTELIJKE LIEDEREN,

een Bloemlezing samengesteld door Willem de Mérode.

Dit boek behoort niet opengesneden te worden, daar het op de
wijze van het Chineesche blokboek aan één zijde werd bedrukt.

WILLEM DE MÉRODE
RUISCHENDE
BAMBOE

MCMXXXVII
UITGEVERSMAATSCHAPPIJ HOLLAND
AMSTERDAM

DE „EERSTE DAME”

Ik ben de bloemtak die het huis versiert.
Van een zeer ouden stam ben ik gerukt.
Mijn heer vereert mij als zijn eerst bezit.

Soms uit de kennel van de concubinen
Wringt een hoogzwangere zich en werpt haar dracht
Voor 't hemelrecht van mijn gebonden voeten.

Haar blik kruipt op naar mijn emaille gelaat
En tracht door 't scherpe split der donkere oogen
Binnen te dringen tot mijn heerschershart.

Ik ben de huismacht, gunst van heer en goden
Moet door mij stroomen en de bloesems drijven,
Die ik genadig ritslend reegen laat.

Ik denk: het is vandaag een goede dag.
De wind is stil, de booze geesten slapen.
Mijn bloed is helderrood en warm en rustig.

Ik werp haar rustig een rood mutsje toe.

K W A N Y I N

Ik heb een god van groene jade
En een godin van rood ivoor.
Tusschen die beiden (smalle manestraal,
Melkwitte spleet in een bont kraalgordijn)
Over de kleine aandacht harer handen
Gebogen, staat, koel, onaantastbaar, Kwan Yin,
't Barmhartige onkenbaar hart des hemels,
De week gesmede onwillige genade,
't Witgloeiend ijzer dat ons brandmerkt
Tot menschen voor dit leven ongeschikt.

DE DOODE KEIZERIN

De keizer rustte; zeven mandarijnen
Tezaâm gekoppeld met hun lange staarten,
Trokken op roodgezoolde vilten laarzen
De jonk zeer statig aan een zijden lijn.

De keizer rustte; zijn naar generzijds
Ontwaakte ooren hoorden in het ruischen
Van riet en water de verstilde schreden
Der nog geen vlam geworden keizerin.

DE VLUCHT

Onder de breede schermen van de ceders
Stond 's avonds laat nog als een heete zuil
De zware harsgebalsemde zomerlucht.
Laag boven de aarde als barnsteen oogen
Loerden de groote doffe steenlantaarns.
Gij sloot den harden zweetgeloiden gordel
Eng om mijn lendnen, als een lange vlam
Sloeg 't stalen zwaard aan mijne naakte zijde.
Spookachtig uit de tastbre duisternis
Verscheen als uit een weggeleden wand
Uw witte ros; gij zwongt me in 't harde zadel
En zaagt mij na, toen ik in 't niet verdween.

DE GOUDVISSCHEN

De Zoon des Hemels heeft mijn hart verheugd.
Vanmorgen bracht, gehuld in groene zijde,
Zijn kamerheer een porceleinen vijver,
Een groote kom, waarlangs glazuren lotos
En riet en lentelijke bamboe rankt.
Ademloos schouw ik 't binnenzijdsche wonder:
Drie visschen, goud geschalied, van gespikkeld zilver,
Zwart mozaïek dat vuur wordt en weer nacht is,
Staartsterren laaien langs elkaar en iriseeren
Het gele water, stille hemelmonsters
Slepen hun flikkersluiere geruischloos
Door deze weeke weerloosheid, hun druk
Verhardt het vloeiende, en doet hen schieten
In cirkels en ellipsen, en 't onzichtbaar
Afstootend middelpunt omzwaaien, en verzinken
En rijzen, tot zij in een vasten stilstand
Vlakoogig of door stalen telescopen
Mij aanzien, als een schepsel uit het oer-Niets
Verwonderd staart naar 't zwijgen van een god.
En op een cedel schreef de Zoon des Hemels:
Ga liggen en aanschouw het onbegreepne,
Hoe de aarde door 't ingrijpen van den Hemel
Ontroert, en wankelt, en tot chaos wordt.

HET MENSCHENLOT

De nacht grenst aan den dag, en aarde aan hemel.
Er is geen scheidslijn tusschen deze twee.
Geen niemandsland bevindt zich tusschen beide
Waarin wij ons neutraal bezinnen kunnen
En ons toekomstig woonoord vrij verkiezen.
Hier zijn wij, en een eeuwige seconde
Belet ons om den hier geheven voet
Daar neer te zetten, ach, en 't hier begonnen
Glimlachen is nog niet geheel ontbloeid
Als wij reeds zitten in des hemels midden,
En niet meer weten wien ons lachen gold.
Dwars door ons leven gaat de groote golving;
Goden en duivlen scheuren ons uiteen
Als zij probeeren ons geheel te winnen.

DE VOORTPLANTING

Ik trouwde een vrouw, en kocht mij vele vrouwen.
Voor ik verouder wil ik zonen winnen.
Zaads overvloed geeft overvloedig vrucht.
Doet zoo de rijke niet die veld aan akker
Schakelt en 't groote goed met goed groot graan
Bezaait, en rijst en goede boomen plant?
Zaad is het kostelijk bezit des mans.
Veel zaad bezitten is veel zonen hebben.
Zaaien en oogsten is in Tao één.

V O O R J A A R

De hagelbuiën raatlen door den hemel.
De bamboestangen klapperen luidruchtig.
De wilde ganzen trekken krijschend verder.
Het water kreeg een korten snellen golfslag.
Het gele leem vertroebelt de rivieren.
't Heldere van de zee trekt zich terug.

Het wilde voorjaar spiegelt in mijn oogen.
Ik voel een schok door 't plekje roerloosheid
Dat mij aan hemels stille midden bindt.
Ik zie u aan, gij slaat uw oogen neder.
't Is voorjaar, en een stem zingt in ons beiden
Dat ik zeer sterk ben, en nu zaaien wil.

DE VISCH

Ik wierp mijn hengel in het water.
De visch beet, en ik ving de visch.
Ik doodde de visch, ik kookte de visch,
Ik at de visch, de visch at mij.
De visch was giftig, ik moet sterven.
De visch groeit in mij, ik verminder.
Zijn bek bijt en zijn vinnen steken.
Ik ving de visch, de visch ving mij.

DE ZANGVOGEL

Ik kleepte mij in donkerpaarse zijde,
En nam de kevie met den gelen vogel
En liet hem wandelend de wereld zien.
De vogel klampte aan de bamboespijlen,
En stak zijn kopje door de gele tralies,
En zag de stad en 't groene veld en zweeg.

Moe thuisgekomen sprak ik tot den vogel:
Ik breng u hennepzaad en helder water,
Een nieuwen zitstok, wit zand op den bodem,
Eet, rust, en zing wat gij ter wereld zaagt.
Mijn vogel zweeg ondankbaar en weerbarstig,
Zag mij niet aan, verborg zijn kop, en zweeg.

'k Verblindde met een heeten priem zijn oogen.
Toen, in het eeuwig donker ving hij aan
En schiep in zang zich een verlicht heelaal.
De hemel heeft mij mijn geluk ontnomen.
Trots zweeg ik tot ik niets meer kon verliezen.
Nu schep 'k in zang een wereld vol geluk.

EENHEID

Hoe helderder licht, hoe duisterder.
Hoe duisterder hoe meer sterren.
Hoe meer sterren hoe grooter heelal.
Hoe grooter heelal, hoe leeger.
Hoe leeger, hoe stiller.
Hoe stiller, hoe nader het midden.
Hoe nader het midden, hoe meer leven.
Hoe meer leven, hoe sterker hart.
Hoe sterker hart, hoe aardscher.
Hoe aardscher, hoe verder van het midden.
Hoe verder van het midden hoe duisterder.
Hoe duisterder, hoe dichter bij de zon.
Donker en licht, aarde en hemel is één.

HET FEEST

De lentenevels stijgen uit de vijvers.
De schaduwen van riet en boomen groeien.
Schaduw en nevel worden tot een wade,
De nacht bedekt den hemel voor ons oog.

Mijn vriend heeft aan een vrouw voor jaren
Trouw en verbintenis beloofd, en heden
Staan tusschen ons zijn woorden als een muur.
Wij zijn bijeen en zien elkander niet.

Hij denkt: vandaag verzadig 'k als de goden
Mijn gasten en geef elk wat 't hart begeert.
Van avond vang ik op mijn binnenplaats
Met haar het groote nieuwe wonder aan.

Ik denk: vandaag begint het groote treuren.
Mijn vriend staat in mijn midden boven aarde.
De goden houden hun gelaat verborgen
Voor mij, tot 'k hem begraven heb. Wanneer?

Een pauw schreeuwt op de binnenplaats der vrouwen,
Een onheil naakt het feestgelag der mannen.
Ik zit luidruchtig in de tafelronde.
Tusschen mijn vriend en mij verrees een muur.

PAUWEN

Een witte pauw pikt uit een roomen schotel,
Een wijfje, en drie pauwen paradeeren
Met uitgezette purpergroene staarten.
Elk vaagde 't derde deel der hemelsterren
En hing ze als godenoogen in zijn pronk.
Samen omringen zij haar teere witheid
Gelijk 't heelal zijn laaie tintelvuren
Als gordel slaat om de aardschen verren dag,
En raken 't uiterste van haar beschaamde bleekte
Met 't uiterste van hun begeergen gloed.

DE GROOTE MUUR

Ik ben tot aan den grooten muur gereden.
Ik sprong uit 't zadel en beklom den muur.
De meterdikke treden zijn vervallen.
De vogels nestlen in de wijde naden.
Het wilde vee vindt bovenop zijn weide.
Hoe bar ligt buiten de vervallen grenzen
Van 't hemelrijk de wereld der barbaren.
Ik zag een woeste bijna naakte bende
Verdwijnen als een giftslang tusschen wolken
En 't gore geel der horizonsche heuvels,
Onordlijk haastig of ze een koecolonne
Waren door horzelzwermen nagezet.
Ik dacht: hoe goed dat deze harde horde
Niet weet dat de onaantastbaarheid des hemels
De naam is voor een macht die krachtloos werd.
Of — heeft misschien al domlend één der goden
Zijn voet verzet en op de slang getrapt
Die ratelsissend 't stille midden stoorde?

DOOD

Zij was mijn wieg, ik werd haar graf.
Mijn wezen is uit haar begonnen.
Ik werd één van de nieuwe zonnen
Die ze uitstiet, en zij weerde ze af
Wanneer ze dreigden toe te storten
Op haar verdooven, en zij stierf.
Haar omloop stokte, en ik zwierf
En niemand zwonk meer om het korte
Blauwe verscheemren, dat nog draalde
Om dezen stilstand, bijna zwart
Was reeds de gloeikern van haar hart.
En als een zwarte zon, zoo daalde
Zij naar mijn breede bed van licht.
Zij is verpulverd en gezwicht
Wijl haar geen godswoord achterhaalde.

G E B O O R T E

Ik droomde een verschrikkelijk verhaal.
Ik was een zaadje en ben ontsproten
In een warm duister en werd grooter
En was een plantje in een roode schaal,
Grootlobbig en ik groeide tot een dier
Dat bloed dronk en zich blind bewoog
En wegschool in een zacht rood wier,
En grooter werd, en rees, en hoog
Boven en binnen zich een kloppen
Voelde, en een vreemde drang begon
En een verscheuren, en ik won
Een lichte wijdte, en ik kon
Mijn eerste schreien niet verkroppen.

't Leven is zwoegen om zich te verstoppen
In 't duister, waarin men begon.

DAGGANG

Mijn waarde vriend, hoe ik den dag verdoe?
Ziehier 't verhaal, dor als een zakenlijst.
'k Ontbijt als boer met brood en knoflook
Nadat ik 't lauwe water slurpte
Mij door mijn lieflingsvrouw gebracht.
Ik kleed mij als een achtbaar koopman,
Ga deftig en gepast mijn zaken na,
Tel 't zilvergeld, sluit 't weg; òm is de morgen.
Des middags zit ik uren in het theehuis,
Eet wat mij lust, praat met mijn zakenvrienden,
Hoor wat muziek, maak grapjes met de meisjes,
En 't avondmaal neem ik als goed gezinshoofd
Met vrouw en zonen op de binnenplaats.
Zoo is mijn dag. Mijn nachten zijn verschillend.
Maar vraag nooit naar eens mans liefhebberijen.
Wat hart en mond weet is niet meer geheim.

KINDERLOOS

Ik vloek de goden, want ik heb geen zonen.
Mannen verheugen zich in 't eeuwig leven
Van hun geslacht en hopen weer te keeren
Al is 't na duizend of tienduizend jaren
In 't manlijk lichaam eens nakomelings.
De hemelheeren in het stille midden
Kennen geen lust, en telen zich niet voort
In liefdesspel dat eensklaps dood en leven
Wegslingert in 't oerdonker van den chaos
Voorbij de stille eeuwige eunuken
Wier stom jaloerschzijn mij geen zonen gunt.

H A A T

De priesters hebben mij altoos gehaat
Omdat ik orthodoxer ben dan zij,
En geen papiergeld plak op godgezichten,
Om omgekocht stom, doof en blind te zijn.
Ik voeg mij naar 't onwankelbaar beschikte.
De goden heerschen en wij moeten bukken. —
In 't rommelen van vette papebuiken
Hoor ik geen godspraak, maar ik ruik den duivel.
Men toont zijn vrijzijn niet door slaaflijk dienen,
Maar zuivert met één forschen schop zijn huis.

HET LIED

Verre geliefde, die straks tot mij komt,
De thee dampt, eet de versche bamboespruitjes,
Geniet de lente met een helder bloed.
Mogen de geuren van de keizersthee
U lentes liefdeduizeling verleenen.
Zie, uit de harde oude bamboestaven
Sneed ik mijn fluiten om van dood en liefde
Een melodie te blazen onder 't ijle
Gezang dat in uw jeugdig hart begint.
Rondom den afgrond leid 'k uw jonge leven,
Tot aan de grens van 't schriklijk stille midden,
Dat als een vreugde midden in mij rust.

INHOUD

De „Eerste Dame”	5
Kwan Yin	6
De doode Keizerin	7
De Vlucht	8
De Goudvisschen	9
Het Menschenlot	10
De voortplanting	11
Voorjaar	12
De Visch	13
De Zangvogel	14
Eenheid	15
Het Feest	16
Pauwen	17
De groote Muur	18
Dood	19
Geboorte	20
Daggang	21
Kinderloos	22
Haat	23
Het Lied	24

COLOPHON

Deze bundel „Ruischende Bamboe”,
Chineesche gedichten, door Willem de Mérode, werd
geschreven in het voorjaar van 1937, en gedrukt
met de Lutetialetter van J. van Krimpen
voor Uitgevers-Maatschappij
Holland te Amsterdam.

